

Kultura średniowiecza w Europie

Kultura średniowiecza w Europie

Kultura średniowieczna na terenie Europy rozwijała się od końca V wieku do końca wieku XV. Charakteryzowała się: uniwersalizmem, czyli poglądem, według którego średniowiecze wypracowało charakterystyczny, jedyny dla swojej epoki styl. Uniwersalizm kultury średniowiecznej przejawiał się w braku kultur narodowych, wykształceniu się jednego wzorca – wedle, którego powstawały dzieła (wzorzec ten wypracowali duchowni). Głównym poglądem średniowiecza, który wyznaczał uniwersalizm był teocentryzm, według którego Bóg - (teo) znajduje się w centrum zainteresowania człowieka, w centrum życia doczesnego, w centrum sztuki i literatury. Teocentryzm zwracał uwagę, że liczą się tylko sprawy związane z życiem wiecznym człowieka, nie jest istotne jak żyjemy na ziemi, tylko, aby człowiek żył tak, aby trafił do życia wiecznego. Za metodę uzyskania tego celu uważano umartwienie się. Kultura średniowiecza wypracowała wzór, według którego człowiek średniowieczny powinien postępować. Były to wzór ascety (św. Franciszka z Asyżu czy św. Wojciecha).

W kulturze średniowiecznej Europy uniwersalnym językiem była łacina, to właśnie w języku łacińskim powstał szereg dzieł literackich. Były one anonimowe. Wynikało to z przekonania teocentrycznego. Średniowieczną grupą osób, dzięki której doszło do rozwoju kultury byli duchowni, tak, więc głównymi ośrodkami życia umysłowego stawały się klasztory. Na szeroką skalę prowadzona była działalność franciszkanów, cystersów oraz dominikanów. Zasługuje na uwagę również fakt, że do klasztorów oddawani byli przeważnie chłopcy zaraz po urodzeniu lub ukończywszy wiek dziecięcy. Ojcowie klasztorni potrafili przez wiele lat, a czasem nawet przez całe życie zajmować się przepisywaniem ksiąg (byli to tzw. skrybowie). Kultura średniowieczna w Europie związana była również ze szkolnictwem, w którym obowiązywały dwa stopnie siedmiu sztuk wyzwolonych:

- trivium (gramatyka, retoryka, dialektyka),
- quadrivium (muzyka, geometria, arytmetyka, astronomia).

Charakterystyczny dla rozwoju kultury europejskiej w średniowieczu był również rozwój uniwersytetów – typu paryskiego.

Średniowieczna kultura europejska dotyczyła i związana była z takimi dziedzinami życia jak: literatura, nauka, malarstwo, sztuka i architektura. Literatura wieków średnich charakteryzowała się anonimowością (twórcy nie ujawniali się), propagowała ideały średniowiecza, pisana był łaciną, charakterystyczne również było zdobienie i ręczne pismo.

Do najbardziej znanych dzieł literackich wieków średnich możemy zaliczyć: eposy rycerskie, kroniki, roczniki, diariusze, żywoty świętych, utwory o tematyce religijnej. Eposy rycerskie charakterystyczne dla średniowiecza, które przetrwały do naszych czasów (często w wersjach skróconych bądź zmienianych) to: Pieśń o Rolandzie, Poemat o Cydzie, Opowieści o Rycerzach Okrągłego Stołu, Pieśń o Nibelungach.

Każdy epos rycerski opowiadał dzieje i historię rycerską - doskonały rycerz to człowiek, dla którego najwyższe wartości stanowią miłość do ojczyzny, wiara katolicka oraz posłuszeństwo i wierność wobec władcy. W walce kieruje się honorem, jest odważny i mężny.

„Pieśń o Rolandzie” należy do królewskiego cyklu pieśni o czynie związanego z osobą Karola Wielkiego. Inne eposy rycerskie także skupiały się głównie na osobie idealnego rycerza, którego losy opisywały.

Kolejne gatunki literackie, które są charakterystyczne dla wieków średnich to roczniki i kroniki, ich podstawowym celem było opisanie i przedstawienie najważniejszych wydarzeń z życia króla, rodziny królewskiej, wydarzeń w państwie i związanych z tymi wydarzeniami opisami. Takimi kronikami były m.in. Kronika Thietmara, Kanonik Wyszehradzki, Kronika Kosmasa, Kronika Mensemburska.

Kultura średniowiecza w Europie wypracowała własny wzorzec dotyczący nauki, w której głównym poglądem była scholastyka, czyli udowadnianie dogmatów wiary przy zastosowaniu logiki Arystotelesa. Cechą scholastyki było również ślepe zaufanie autorytetowi Biblii i Ojców Kościoła. Poglądem dominującym w nauce średniowiecza był: tomizm i augustynizm.

Tomizm był to pogląd stworzony przez św. Tomasza z Akwinu, według którego najważniejszym celem w życiu człowieka jest wiara w Boga, poznanie Boga i dotarcie do niego.

Augustynizm natomiast zakładał, że człowiek jest ciągle rozdarty pomiędzy dążeniem do świętości, a sprawami ziemskimi, pogląd ten wywodzi się od św. Augustyna, który twierdził, że człowiek nigdy nie osiągnie szczęścia, bo jego dusza będzie rozdarta.

Sztuka średniowieczna w Europie charakteryzuje się, jak to zostało wcześniej wspomniane, anonimowością, prostotą, wykorzystaniem elementów sakralnych i świętych. Charakterystyczne jest również budowanie grubych murów, kamienne mury, małe okna, sklepienia kolebowe lub krzyżowe, rotundy, styl związany z działalnością benedyktynów i cystersów. Do najważniejszych przykładów sztuki wieków średnich możemy zaliczyć: kościoły św. Magdaleny w Velezay (Francja), kościół św. Michała w Entraiques (Francja), opactwo benedyktynów w Cluny, zamek Tower w Londynie.

Architekturę wieków średnich najlepiej przedstawiają katedry – są to np. Katedra Notre Dame w Paryżu, w Chartres, w Amiens, w Kolonii, opactwo Westminster w Londynie. Charakterystyczne dla architektury wieków średnich jest jej ścisłe powiązanie ze religią, ze sztuką sakralną. W okresie średniowiecza powstawało najwięcej klasztorów, kościołów, opactw, katedr.

Podsumowując informacje dotyczące kultury wieków średnich w Europie, musimy pamiętać, że odegrała ona bardzo ważną rolę w procesie kształtowania państw europejskich. Poglądy, doktryny, filozofia, także kultura, sztuka, nauka i architektura miały duży wpływ na powstanie i rozwój wielu państw Europy, m.in. Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii, Niemiec, również Rzeczypospolitej. Kultura średniowieczna stworzyła główną bazę do powstania kolejnych kultur i ich rozwoju oraz wytworzenia krytyki w stosunku do epoki wieków średnich przez następną epokę.